

ЛІТОПИС ПОДІЙ

ПРО ЩО МОВЧАТЬ І НЕ МОВЧАТЬ ЩОДЕННИКИ

12 грудня 2020 р. у режимі онлайн відбулася II міжнародна конференція з циклу «Філософія буття і виживання в его-документах українських письменників, художників і кінематографістів (від часів Пилипа Орлика до сьогодення)». Ініціатором і безпосереднім організатором форуму виступила професорка Варшавського університету *Валентина Соболя*. Окрім цього навчального закладу, до організації конференції долучилися Посольство України у Республіці Польща (з вітальним словом виступив його перший секретар *В. Білий*), Білостоцький університет, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Київський міжнародний університет, а також Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. 17 доповідей українських і польських літературознавців та істориків у деталях презентували світ его-документалістики від епохи Бароко до наших днів на матеріалах щоденників, листів, інших приватних документів. У «дзеркалі історії» постали як долі окремих людей у різних (зокрема й межових) життєвих ситуаціях, так і картини буття різних соціальних груп у певних історичних обставинах.

Позаяк учасниками конференції були не лише філологи, а й історики, у ході наукової розмови були оприлюднені цікаві історичні джерела. Це, зокрема, військовий діаріуш Смоленської кампанії 1633—1634 років, проаналізований *М. Нагельським* (Інститут історії Варшавського університету), та діаріуш литовського канцлера Альбрехта Станіслава Радзивілла середини XVII ст. у презентації *М. Р. Дроздовського* (Білостоцький університет). В обох пам'ятках широко відображена козацька тематика, відстежений контекст військових і політичних протистоянь за участі українців.

Щоденник як дзеркало людської душі, що борсається в розбурханому океані буття, постає у виступах *Т. Хинчевської-Геннел* (Білостоцький університет), польсько-американської письменниці й дослідниці *А. Зюлковської-Боем* та *В. Соболя*, яка ознайомила із власним перекладом анонімного твору «Щоденник у часи зарази». У доповіді польського письменника *Є. Соболя* «Звідки зло? Парадокси революції в Україні» простежено біографію *Є. Чикаленка* крізь призму його листів та мемуарів 1861—1907 років. *І. Набитович* (Люблінський університет) у доповіді «Спогади Софії Шептицької

як джерело досвіду освоєння приватної екзистенції у мікродеталях повсякденности» моделює всебічний образ матері митрополита Андрія Шептицького — письменниці й художниці, графині Софії Фредро-Шептицької. Нове прочитання рукописів Лесі Українки у доповідях *М. Моклиці* (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) та *М. Качмарик* (Люблінський католицький університет) стало присутнім внеском у вивчення творчої майстерні великої поетеси, особливо з огляду на 150-річчя від дня її народження. Вагомі теоретичні висновки було сформульовано в доповіді *Т. Бовсунівської* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) «Діарист як творець документальної медіації», присвяченій вивченню медіації та медіаторів у его-документальній прозі.

Науковці Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України поділилися своїми спостереженнями про різні жанри приватних документів: епитимійні записи, щоденники та листи. «Закапелки людської душі, виразки в суспільному організмі» описав у своїй доповіді «Архівні епитимійні записи як джерело інформації про приватне життя людей старожитньої України» акад. НАН України *М. Сулима*. *Г. Нога* у доповіді «Листи Григорія Сковороди. Особистісне в контексті універсального» зосередився на відстеженні в епістолярії особливостей творчої натури філософа. На аналізі авторського стилю зупинився у доповіді «Утвердження просвітницької естетики у щоденнику Петра Апостола» *Я. Мишанич*.

Усі учасники конференції наголосили на необхідності продовжити такі тематичні наукові зустрічі.

Геннадій НОГА
м. Київ

Отримано 9 лютого 2021 р.